

ÖZEL DOSYA

Çalışan Yoksulluğu: İş Sahibi Olmak Artık Tek Başına Güvence Sağlamıyor

Çalışanlar düzenli bir işe sahip olmasına rağmen temel yaşam maliyetlerini karşılamakta zorlandığında, işsizlik oranına bakarak piyasayı anlamak yetmiyor.

AB'de 2024'te çalışanların %8,2'si yoksulluk riski altındayken, Türkiye'de yüksek yaşam maliyeti, ücretlerin asgari ücret çevresinde yoğunlaşması ve hane gelirinin çoğu zaman tek çalışana dayanması "çalışan yoksulluğu"nu iş gücü piyasasının ana gündemlerinden biri haline getiriyor.

AÇILIŞ YAZISI

İş Sahibi Olmak Artık Tek Başına Güvence Sağlamıyor

Uzun yıllar boyunca çalışma hayatının temel vaadi açıktı: Bir işe sahip olmak, bireyi ve haneyi yoksulluk riskinden uzaklaştırır. Ancak son yıllarda küresel iş gücü piyasasında bu varsayım giderek zayıflıyor. İstihdam artışı, tek başına refah artışı anlamına gelmiyor; ücret seviyesi, çalışma süresi, hane yapısı, kira maliyeti, gıda fiyatları ve sosyal destek mekanizmaları çalışanın gerçek yaşam standardını belirleyen ana faktörlere dönüşüyor.

Bu nedenle "çalışan yoksulluğu" yalnızca düşük gelirli işçilerin sorunu değil. Özellikle yüksek enflasyon dönemlerinden sonra reel ücretlerdeki dalgalanma, barınma ve gıda maliyetlerinin hane bütçesindeki payının artması, beyaz yakalılar dahil daha geniş bir çalışan grubunu geçim baskısıyla karşı karşıya bırakıyor. OECD, 2025 görünümünde reel ücretlerin birçok ülkede toparlanmaya başladığını ancak OECD ülkelerinin yaklaşık yarısında ücretlerin hâlâ pandemi sonrası enflasyon öncesi 2021 seviyelerinin altında kaldığını belirtiyor.

Küresel tablo da bu dönüşümü doğruluyor. Eurostat'a göre 2024 yılında AB'de çalışan 18 yaş ve üzeri nüfusun %8,2'si yoksulluk riski altında yer aldı. Türkiye'de ise 2026 net asgari ücret 28.075,50 TL olurken TÜRK-İŞ'in Nisan 2026 araştırmasına göre bekâr bir çalışanın aylık yaşama maliyeti 44.802,03 TL'ye, dört kişilik ailenin yoksulluk sınırı ise 112.660,80 TL'ye yükseldi.

%8,2	%13,4	%2,8	241M+
AB çalışan yoksulluğu riski (2024)	En yüksek: Lüksemburg	En düşük: Finlandiya	Küresel aşırı çalışan yoksulluğu (2023)

"Ücret bireysel ödenir, yoksulluk hanede yaşanır."

Çalışan Yoksulluğu Dosyası, Datassist | Mayıs 2026

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışan Yoksulluğu Nedir?

Çalışan yoksulluğu, bir kişinin çalışıyor olmasına rağmen hane gelirinin yoksulluk eşiğinin altında kalması veya temel yaşam maliyetlerini karşılamakta zorlanması durumunu ifade eder. Sorun yalnızca bireysel maaş seviyesiyle değil, hanenin toplam geliri, bakmakla yükümlü olunan kişi sayısı, kira yükü, borçluluk, çalışma süresi ve sosyal desteklerle birlikte değerlendirilir. Bu yüzden iki çalışan aynı maaşı alsa bile biri yoksulluk riski altında olabilirken diğeri olmayabilir.

Üç eksen üzerinden okuma

01

Ücret Yeterliliği

Çalışanın elde ettiği gelirin temel yaşam maliyetlerini karşılayıp karşılamadığı. Yalnızca nominal değer değil, satın alma gücü belirleyicidir.

02

Hane Kırılmalılığı

Hanede kaç kişinin çalıştığı, kaç kişinin gelire bağlı olduğu ve kira/borç yükü. Aynı ücret, farklı hane yapılarında çok farklı sonuçlar üretir.

03

İşin Kalitesi

Kayıtlılık, çalışma süresi, yan haklar, sosyal güvence ve kariyer ilerleme imkânı. Kısa vadeli ücret yeterliliği uzun vadeli riski gizleyebilir.

KÜRESEL GÖRÜNÜM

Dünyada Neden Gündemde?

ILO'nun Dünya İstihdam ve Sosyal Görünüm 2025 raporu, güçlü görünen istihdam göstergelerinin arkasında yapısal zayıflıkların sürdüğünü vurguluyor: kayıt dışılık, cinsiyet açıkları ve çalışan yoksulluğunda pandemi öncesi trendlere döndükten sonra sınırlı iyileşme.

BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 2024 raporunda ise 2023 itibarıyla yaklaşık 241 milyon çalışanın aşırı yoksulluk içinde yaşadığı belirtiliyor. Bu veri, "iş sahibi olmak" ile "yoksulluktan çıkmak" arasındaki bağı özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerde zayıfladığını gösteriyor. AB'de çalışanların %8,2'sinin yoksulluk riski altında olması, konunun yalnızca gelişmekte olan ülkelere özgü olmadığını ortaya koyuyor.

Gösterge	Son Veri	Değerlendirme
AB çalışan yoksulluğu riski	2024: %8,2	Avrupa'da istihdam, yoksulluk riskini tamamen ortadan kaldırmıyor.
AB cinsiyet farkı	Erkeklerde %9,0 / Kadınlarda %7,3	Risk erkeklerde daha yüksek ölçülüyor; ülke bazında tablo değişebilir.
AB en yüksek / en düşük oran	Lüksemburg %13,4 / Finlandiya %2,8	Yüksek gelirli ülkelerde bile konut maliyeti riski artırıyor.
Küresel aşırı çalışan yoksulluğu	2023: ~241 milyon çalışan	Milyonlarca kişi çalışmasına rağmen aşırı yoksulluk sınırının altında.
OECD reel ücret görünümü	Toparlanıyor; ancak ~yarı ülkede 2021 altında	Enflasyon sonrası ücret toparlanması eşitsiz ilerliyor.

TÜRKİYE GÖRÜNÜMÜ

Türkiye'de Mesele: İşsizlikten Çok Geçim Kalitesi

Türkiye'de çalışan yoksulluğunu yalnızca resmi yoksulluk oranı üzerinden okumak eksik kalır. Sorun, istihdamda olanların önemli bir kısmının yaşam maliyetleri karşısında kırılğan hale gelmesiyle ilgilidir. TÜİK 2025: görelî yoksulluk oranı %13,0, yoksulluk veya sosyal dışlanma riski %27,9. TÜRK-İŞ Nisan 2026: bekâr çalışanın yaşama maliyeti 44.802,03 TL iken net asgari ücret 28.075,50 TL'de kalıyor. DİSK-AR verilerine göre çalışanların yaklaşık yarısı asgari ücret civarında ücret alıyor – bu da asgari ücreti fiilen geniş bir kitlenin referans ücreti yapıyor.

Gösterge	Son Veri	Yorum
2026 Net Asgari Ücret	28.075,50 TL	Çalışan gelirin tabanını belirleyen ana gösterge. Yaşam maliyetiyle birlikte okunmalı.
2026 Brüt Asgari Ücret	33.030 TL	Bordro maliyeti ve işveren bütçeleri açısından temel referans.
TÜRK-İŞ Açlık Sınırı	Nis. 2026: 34.586,86 TL	4 kişilik ailenin yalnızca beslenme için ihtiyaç duyduğu aylık gıda harcaması.
TÜRK-İŞ Yoksulluk Sınırı	Nis. 2026: 112.660,80 TL	Gıda, kira, ulaşım, sağlık, eğitim dahil toplam hane geliri ihtiyacı.
Bekâr Çalışanın Yaşama Maliyeti	Nis. 2026: 44.802,03 TL	Tek başına yaşayan için dahi net asgari ücretin üzerinde maliyet oluşuyor.
Mutfak Enflasyonu	Aylık %5,47 / 12 aylık %43,90	Gıda harcamalarındaki artış düşük-orta gelirli bütçeleri doğrudan baskılıyor.
Görelî Yoksulluk Oranı	2025: %13,0	Resmî gösterge; ücret ve hane maliyetiyle birlikte okunmalı.
Yoksulluk/Sosyal Dışlanma Riski	%27,9	Gelir, maddî yoksunluk ve düşük iş yoğunluğu bir arada değerlendirildiğinde.
Maddî ve Sosyal Yoksunluk	%11,9	Yoksulluk yalnızca gelirle değil, temel ihtiyaçlara erişimle de ölçülmeli.
Sürekli Yoksulluk Oranı	%13,6	Yoksulluğun geçici değil, kalıcı hale gelme riskine işaret ediyor.
Gini Katsayısı	2025: 0,410	Gelir eşitsizliği çalışan yoksulluğunun ana yapısal göstergesi.
En Yüksek/Düşük Gelir Grubu	En yüksek %20: %48,0 En düşük %20: %6,4	Gelirden alınan paydaki fark, ücretli çalışanların refah algısını doğrudan etkiliyor.

YAPISAL ANALİZ

Asgari Ücret Artık Yalnızca Taban Ücret Değil

Türkiye'de asgari ücretin iş gücü piyasasındaki rolü değişmiştir. Teorik olarak asgari ücret, ücret skalasının en alt sınırını belirler. Ancak çalışanların büyük bölümü asgari ücret civarında ücret aldığı için, asgari ücret fiilen ortalama ücret davranışını da etkileyen merkezi bir göstergeye dönüşüyor.

Ücret skalaları sıkışıyor: Asgari ücret artışında yalnızca taban ücret değil, ara kademe ücretleri, kıdem farkları, yan hak beklentileri ve ücret adaleti algısı da etkileniyor. Diğer ücret bantları aynı hızda güncellenmezse kıdemli çalışanlar ile yeni başlayanlar arasındaki fark daralıyor — bu da çalışan bağlılığı ve iç ücret adaleti açısından risk yaratıyor.

Asgari Ücret Sıkışması Neden Kritik?

Asgari ücret artışı sonrası diğer ücret bantları aynı hızda güncellenmezse: kıdemli çalışanlar ile yeni başlayanlar arasındaki ücret farkı daralıyor, kıdem farkı ödüllendirme etkisini yitiriyor, çalışan bağlılığı ve performans algısı zedeleniyor. Çalışan yoksulluğu bu nedenle yalnızca düşük ücretlilerin değil, ücret skalasının tamamının meselesidir.

HANE BOYUTU

Hane Yapısı Çalışan Yoksulluğunu Belirleyen Gizli Değişken

Aynı maaş, farklı hane yapılarında farklı sonuçlar üretiyor. Tek başına yaşayan bir çalışanın kira, ulaşım ve gıda yükü doğrudan kendi gelirine bağlıdır. Dört kişilik bir ailede tek kişinin çalışması halinde ise aynı ücret çok daha yüksek bir bağımlılık oranı yaratır. Hanede çocuk, yaşlı, engelli birey veya bakım sorumluluğu varsa çalışan yoksulluğu riski daha da artar.

Çalışan Profili	Net Asgari Ücret	Yaklaşık Gider	Risk Düzeyi
Bekâr, tek çalışan	28.075 TL	~44.800 TL	YÜKSEK
Evli, 2 çalışan, çocuksuz	56.150 TL	~65.000 TL	ORTA
Evli, 1 çalışan, 2 çocuk	28.075 TL	~85.000+ TL	ÇOK YÜKSEK
Evli, 2 çalışan, 2 çocuk	56.150 TL	~95.000 TL	YÜKSEK

* Gider tahminleri TÜRK-İŞ Nisan 2026 verileri baz alınarak hesaplanmış, büyükşehir ortalamaları esas alınmıştır.

İŞ DÜNYASI ANALIZI

İşverenler İçin Neden Kritik?

Çalışan yoksulluğu çoğu zaman sosyal politika konusu gibi görülür. Oysa şirketler açısından da doğrudan iş sonuçlarına bağlanan bir başlıktır. Geliri yaşam maliyetine yetmeyen çalışan, yalnızca ekonomik değil, zihinsel ve davranışsal baskı da yaşar.

1 Bağıllık Zayıflar

Çalışan, mevcut işini kariyer alanı değil, geçici gelir kaynağı olarak görmeye başlar. İş arama motivasyonu artar, şirkete yatırım düşer.

2 Yan İş Arayışı Artar

Ek gelir ihtiyacı ikinci iş, freelance veya kayıt dışı ek gelir arayışını artırır. Performans ve odak üzerinde dolaylı baskı oluşur.

3 Turnover Riski Yükselir

Küçük ücret farkları bile iş değiştirme kararını hızlandırabilir. İşgücü kaybı maliyeti çoğu zaman artan ücret maliyetinin çok üzerinde olur.

4 Verimlilik Baskılanır

Finansal stres odaklanma ve performansı olumsuz etkiler. Zihin kapasitesi doluyken yenilik ve katkı azalır.

5 İşveren Markası Zarar Görür

Ücretin yaşam maliyeti karşısında yetersiz algılanması, düşük ve orta gelirli pozisyonlarda işe alımı zorlaştırır.

Çalışan yoksulluğu, yalnızca "ücret artışı" tartışması olarak değil; insan kaynakları, bordro, yan hak, çalışan deneyimi ve işveren markası meselesi olarak ele alınmalı.

STRATEJİK ÇERÇEVE

Çözüm Sadece Zam Değil: Ücret Mimarisi Yeniden Düşünülmeli

Yüksek enflasyon ve yaşam maliyeti dönemlerinde yalnızca dönemsel zam yapmak kalıcı çözüm üretmeyebilir. Şirketlerin daha bütünlüklü bir ücret mimarisi kurması gerekiyor.

Yaşam Maliyeti Odaklı Ücret Analizi

Ücretler yalnızca piyasa ortalamasına göre değil, çalışanın bulunduğu şehirdeki kira, ulaşım ve gıda maliyetleriyle birlikte değerlendirilmeli.

Ücret Sıkışması Analizi

Asgari ücret artışından sonra kıdemli çalışanlar ile yeni başlayanlar arasındaki ücret farkı düzenli olarak izlenmeli.

Yan Hakların Yeniden Tasarımı

Yemek, ulaşım, sağlık sigortası, kreş desteği, eğitim desteği ve esnek yan haklar çalışan refahında doğrudan karşılık bulabilir.

Finansal İyi Oluş Programları

Bütçe yönetimi, borç yönetimi, acil durum destekleri ve çalışan destek programları finansal stresi azaltabilir.

Kariyer Yolu ve Beceri Geliştirme

Çalışanın gelirini artırabileceği beceri ve terfi yolu yoksa çalışan yoksulluğu kalıcı hale gelir.

Bölgesel Ücret Farklarının İzlenmesi

İstanbul, Ankara, İzmir'deki yaşam maliyeti ile Anadolu şehirlerindeki maliyet farklı. Tek tip ücret politikası bazı çalışan gruplarında daha yüksek kırılabilirlik yaratabilir.

CEO / CHRO için: Yanıt Verilmesi Gereken Sorular

- En düşük ücret bantlarımız temel yaşam maliyetleri karşısında nerede duruyor?
- Asgari ücret artışları sonrası ücret skalamızda sıkışma oluşuyor mu?
- Kıdem farkı, yetkinlik farkı ve sorumluluk farkı ücretlere yeterince yansıyor mu?
- Yan haklarımız çalışanların gerçek harcama kalemlerine temas ediyor mu?
- Düşük ve orta gelirli çalışanlarda turnover nedenleri ücret dışı mı, yoksa doğrudan geçim baskısı mı?
- Çalışanlarımız ikinci iş veya ek gelir arayışına yöneliyor mu?

KAPANIŞ

Yeni İş Gücü Sorusu: Kaç Kişi Çalışıyor Değil, Çalışarak Nasıl Yaşıyor?

İş gücü piyasasını anlamak için artık yalnızca işsizlik, istihdam ve iş gücüne katılım oranlarına bakmak yeterli değil. Çalışanların elde ettiği gelirin yaşam maliyetleri karşısındaki gücü, işin kalitesi ve hanenin ekonomik kırılganlığı en az istihdam kadar önemli hale geliyor.

Çalışan yoksulluğu bu nedenle çağımızın en kritik iş gücü kavramlarından biri. Çünkü mesele yalnızca iş bulmak değil; çalışarak insan onuruna yakışır bir yaşam kurabilmek.

Türkiye açısından bu konu daha da önemli. Asgari ücretin geniş çalışan grupları için temel referans haline gelmesi, yaşam maliyetlerinin hızla artması ve hane gelirinin çoğu zaman tek çalışana dayanması, çalışan yoksulluğunu hem sosyal hem kurumsal bir risk alanına dönüştürüyor. Geleceğin başarılı şirketleri çalışanların yaşam döngüsünü, ücret adaletini ve finansal iyi oluşunu birlikte yönetenler olacak.

Çalışan Yoksulluğu Nasıl Okunmalı?

Sadece Maaş Meselesi Değildir

Hane büyüklüğü, kira, borç, çocuk sayısı ve bakım sorumluluğu belirleyicidir.

Sadece Asgari Ücretlerin Sorunu Değildir

Orta gelirli çalışanlar da büyükşehirlerde yaşam maliyeti baskısıyla kırılgan hale gelebilir.

Sadece Sosyal Politika Konusu Değildir

İşverenler için bağlılık, verimlilik, turnover ve işveren markası riskidir.

Sadece Türkiye'ye Özgü Değildir

AB'de çalışanların %8,2'sinin yoksulluk riski altında olması konunun gelişmiş ekonomilerde de gündemde olduğunu gösteriyor.

AB Çalışan Yoksulluğu Karşılaştırması (2024)

AB Ort.	Erkek	Kadın	En Yüksek (Lüksemburg)	En Düşük (Finlandiya)
%8,2	%9,0	%7,3	%13,4	%2,8

**Çalışan Yoksulluğu:
Şirketlerin Yönetebileceği
Bir İnsan Kaynakları Riski**

Bu rapor, Datassist tarafından iş dünyası ve insan kaynakları profesyonelleri için hazırlanmıştır. İçerik, kamuya açık istatistiksel kaynaklar esas alınarak derlenmiştir.

Datassist Hakkında

26+
Yıl

Sektördeki deneyim

500+
Aktif Müşteri

Aktif müşteri

1,5M+
Yıllık Bordro

Yıllık bordro hesaplama

100+
Uzman

Sertifikalı uzman

Türkiye'nin bordro ve insan kaynakları teknolojisi alanında öncü firması Datassist, 1999'dan bu yana 500'den fazla aktif müşteriye hizmet vermektedir. ADP, SDWorx, Cloudpay ve ActivPayroll gibi global ortaklarla çok ülkeli bordro çözümleri sunmakta; Dakika SaaS platformu ve Ajanssız Bordro hizmetleriyle iş dünyasının geleceğini şekillendirmektedir.

[datassist.com](#)

Mayıs 2026

Özel Dosya